

TÜRK KÜLTÜRÜNÜN ÖZELLİKLERİ

Ece Damla AKAR*

Kültür kavramı en genel haliyle bir ulusun nesilden nesile aktarılan değerlerinin bütünüdür. Türk kültürünün oluşum ve gelişimini incelemek için yaklaşık 7 bin yıl kadar geriye gidilmelidir. Türklerin ana yurdu olarak görülen ve kadim coğrafya şeklinde tanımlanan bölgeye Türkistan (Ural-Altay Dağları) adı verilmektedir. Türk kültürü kronolojik olarak şu şekilde sıralanabilir: Anav - Kelteminar - Afanasyevo - Andronovo - Karasuk - Tagar - Taştık. Anav, atın ilk kez evcilleştirildiği ve binek hayvan olarak kullanılmaya başlandığı bölgeyi ve kültürü ifade etmektedir. Buradan yola çıkarak Anav kültürü Türk Bozkır Kültürü ile bağdaştırılmaktadır. Kelteminar kültürü, Anav kültürünün devamı niteliğindedir. Afanasyevo kültüründe çakmak taşından yapılan ok uçlara ve kemik iğnelerin yanı sıra bakır tellerden yapılan küpelere ve muhtelif maden işlemeli aletlere rastlanmıştır. Dolayısıyla gelişmiş bir kültürün izlerini taşıdığı söylemek yanlış olmayacaktır. Andronovo kültürü Türklerin atası olarak kabul edilen Brakisefal (Beyaz) Atlı Savaşçı toplum tarafından ortaya çıkarılmıştır. Karasuk insanları o güne kadarki en dayanıklı materyali ve savaş gereçlerini üretmeyi başarmışlardır. Hatta at yetiştiriciliği ve kullanımı konusunda rakiplerinden daha avantajlı konuma gelmişlerdir. Ayrıca bu toplum Çin ile ilk teması kurmanın yanı sıra Chou Hanedanlığı'nın kurucu unsuru olmuştur. Bununla birlikte tarih sonrası çağlarda da Hun, Göktürk ve Kırgız halklarını meydana getirmişlerdir. Tagar kültüründe ise otağ biçiminde yuvarlak bacası olan evler bulunmaktadır. Bu evlerin çevresindeki duvarlar çit ile çevrilip balçık ile sıvanarak dayanıklı hale getirilmektedir. Tagar kültürü bariz bir şekilde yerleşik hayatın izlerini taşımaktadır. Son olarak Taştık Kültürü atlı konar-göçer Türk Kültürünün yerleşik haline karşılık gelmektedir. Yukarıda açıklanan söz konusu evreler Türk Kültürünü yazılı kaynaklarla analiz etme imkânı sunmaktadır.

“ Bozkır Kültürü yerleşik kültürler gibi güçlü, asalak kültürler gibi geniş coğrafyalara yayılabilme kabiliyetine sahiptir. Ancak yerleşik kültürler gibi yok olma ve asimilasyon tehlikelerine maruz kalmadıkları gibi asalak kültürlerde olduğu gibi kültürel gelişimde zayıf ve yetersiz de değillerdir. ”

Türk kültürü binlerce yıllık birikime sahiptir. Yüzlerce yıl öncesinde yapılmış olan köprüler, kervansaraylar, çeşmeler, hanlar, hamamlar ve camiler günümüzde de yoğun ilgiyle karşılanmaktadır. Türk kültürünün önemli unsurları arasında halk oyunları, müzik, el sanatları ve Türk mutfağı yer almaktadır. Halk oyunları her yöreye özgü özel dansları ile âdeta bir festival niteliği taşımaktadır. Diğer yandan Türk müzik kültürünü geleneksel, çağdaş ve popüler olmak üzere üç başlık altında toplamak mümkündür. Bunların yanı sıra geleneksel Türk el sanatları; halıcılık, kilimcilik, kumaş dokumacılığı, çinicilik, seramik-çömlek yapımıcılığı, işlemecilik, oya yapımıcılığı, deri işçiliği, müzik aletleri yapımı, taş işçiliği, bakırcılık, sepetçilik, semercilik, maden işçiliği, keçe yapımıcılığı, ahşap ve ağaç işçiliğini kapsamaktadır. Kültürü yansıtan önemli alanlardan biri de mutfaktır. Türk mutfağı Orta Asya ve Anadolu topraklarının sunduğu ürün çeşitliliği ve uzun yıllar boyunca farklı kültürlerle girilen etkileşim sayesinde geniş bir yelpazeye sahip olmuştur. Günümüzde Türkiye Cumhuriyeti, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti, Azerbaycan, Türkmenistan Özbekistan, Kazakistan, Kırgızistan ve Tacikistan Türk kültürünün yaşatıldığı bağımsız devletler arasında bulunmaktadır.

* Trakya Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Üçüncü Sınıf Öğrencisi